

ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ

ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ ਅਤੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.ਜੇ.

ਬਰਕਤ ਰਾਮ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਸੱਚਾ ਰਾਜ, ਜਵਾਬਦੇਹ.

1958 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 559।

ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ (1872 ਦਾ 1) ਸੈਕਸ਼ਨ 25-ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ- ਕਸਟਮ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ-
ਕੀ "ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ-ਕਸਟਮ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ-ਕੀ
ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ
ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਖਤ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਵਧੇਰੇ
ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਸਟਮ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ
ਡਿਊਟੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਸਟਮ
ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਅਤੇ
ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ
ਹੈ।

21 ਅਗਸਤ, 1958 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਐਲ. ਚੋਪੜਾ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤੇ
ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ
ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ। 9 ਅਕਤੂਬਰ 1958 ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ.

ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਸੋਤਮ ਸਰੂਪ ਦੂਜੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 19 ਮਾਰਚ, 1958,

ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਵਨ ਮਲ ਚੋਪੜਾ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ

ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਮਿਤੀ 1. 29

ਜਨਵਰੀ, 1958 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਐੱਸ.ਐੱਨ. ਬਾਲੀ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਲਈ ਐੱਸ.ਐੱਮ. ਸੀਕਰੀ,

ਨਿਰਣਾ

ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ.-ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂਇਕ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੋਪੜਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਮਾਮੂਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਜੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

8 ਜੂਨ 1957 ਨੂੰ ਐਚ.ਬੀ. ਦਾਸ, ਸੁਪਰਿਮ-ਟੈਂਡੈਂਟ ਕਸਟਮਜ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਆ ਰਹੀ ਰੇਲਵੇ ਟਰੇਨ ਦੇ ਇੰਜਨ ਕਰੂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਉਸਨੇ ਵਾਰਿਸ ਰਾਮ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ। ਰੇਲਵੇ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਟਾਰੀ ਦੇ ਕਸਟਮ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਟਾਰੀ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੱਕ ਦਾ ਇੰਜਣ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ- ਟਾਮਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੇਲ-ਗੱਡੀ। ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਟਰੇਨ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਇੰਜਣ ਨੂੰ ਕਸਟਮ ਸਟਾਫ਼ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਅਰਥਾਤ, ਬਰਕਤ ਰਾਮ, ਰਾਮ ਮੂਰਤੀ ਅਤੇ ਜਗਨ ਨਾਥ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਭਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ- ਫਾਰਮ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਨੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਾ ਕਰੇ। ਉਹ ਫਿਰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ 100 ਤੋਲੇ ਸੋਨਾ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਰੇਲਵੇ ਇੰਜਣ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ। ਸੋਨਾ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੈਮੋ ਸਾਬਕਾ- P.A. ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸੋਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਲੈ ਗਏ। ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਟੀ- ਟੀਨਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਤਿੰਨੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਸੀ ਰੇਲਵੇ ਇੰਜਣ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸੋਨਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਾਮ ਮੂਰਤੀ ਅਤੇ ਜਗਨ ਨਾਥ ਨੂੰ ਫਿਰ ਲੈ ਗਏ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਰ ਬਰਕਤ ਰਾਮ ਨੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 65 ਸੋਨਾ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਮਿਲਿਆ ਕੋਲੇ ਵਿੱਚ. ਸੋਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਈ. ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸੋਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਪੀ.ਡੀ. ਰਾਹੀਂ ਸੋਨਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਫਿਰ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਤਤਕੇ 3 ਵਜੇ ਵਾਰਿਸ ਰਾਮ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗ੍ਰੈਂਡ ਹੋਟਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਉਸ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਕੁਝ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਇਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਆਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਗੋਂ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਨ। ਆਖਰਕਾਰ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਲੈਂਡ ਕਸਟਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ 13 ਸਤੰਬਰ, 1957 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। (1947 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. 7) ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ, 1878 (1878 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. 8) ਦੀ ਧਾਰਾ 167(81) ਅਧੀਨ ਵੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ 19 ਮਾਰਚ, 1958 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗਵਾਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਸਟਮ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਜੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ 'ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ' ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਕਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਾਣੀ ਬਨਾਮ ਹਰੀਬੋਲ ਚੰਦਰ ਘੋਸ਼ (1) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਆਫ ਪੀਸ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਗਾਰਥ, ਸੀ.ਜੇ., ਨੇ ਦੇਖਿਆ: - "ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਖ਼ਤ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਸਬੂਤ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਅਧੀਨ, ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਨਾ 215 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ-

“ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ, 1866 ਦੇ ਬੰਗਾਲ ਐਕਟ IV ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦੇਖਣ 'ਤੇ। 1861 ਦੇ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ 'ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ' ਸ਼ਬਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ 1866 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਪਰ, ਦੇ 25 ਵੇਂ ਭਾਗ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ 1872 ਦੇ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 'ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਖ਼ਤ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, "ਪਰ ਇਸਦੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ"। ਲੋਕ, ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, "ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ" ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਫੋਰਸ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਆਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਂਗ; ਅਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿ. ਲੈਂਬਰਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਅਣਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਉਹੀ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਲੈਂਬਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਚਰਿੱਤਰ, ਅਤੇ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਡਿਪਟੀ ਵਜੋਂ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 25 ਵਾਂ ਵਰਗਾ ਭਾਗ ਬਣਾਉਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੀ

ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਕੱਢਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ।"

ਉਹੀ ਮਾਮਲਾ ਫਿਰ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ- ਅਮੀਨ ਸ਼ਰੀਫ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (1)। ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ., ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 25 ਨੇ ਆਬਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਆਬਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਐਕਟ. ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:-

"ਕੀ ਇੱਕ ਆਬਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਜੋ, ਆਬਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ।

ਪੰਨਾ 581 'ਤੇ ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ., ਨੇ ਕਿਹਾ-

"ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 25, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਬਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ।"

ਉਹ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ:-

"ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਅਰਥ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਸਾਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ

'ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 'ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਜਾਂ ਆਯਾਤ ਹੈ। ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਇਸਲਈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ। ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਜਾਂ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਜੋ - ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਯਾਤ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਪਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਜਦੋਂ ਕਿ.

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਯਮਾਂ, ਐਡੀਸ਼ਨ 2, ਪੀ. 333.

"ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹੋਏ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।"

ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਨਾ 583 ਕਾਲਮ 2 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

"ਇਸ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ, ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਖੋਜ ਲਈ ਸਾਧਨ ਸਨ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਖਾਸ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ 'ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ' ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ 'ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਰਥ ਹੈ। ਉਹੀ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਫਿਰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਡਾਇਸ਼ਨਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਪੁਲਿਸ' ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ-

"ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਭਾਗ ਜੋ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

"ਸਿਵਲ ਫੋਰਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਬਹੁਵਚਨ, ਇੱਕ "ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ; ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਕਾਂਸਟੇਬਲਰੀ।"

ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ-

"ਇਹ ਸਾਰੇ ਫਰਜ਼ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੋ ਵਿਆਪਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਅ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ .....

"ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਫਿਰ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ 1872 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦਾ ਹੈ-

"ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ 1872 ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਥ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। , ' ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਖੋਜਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ। ਇਹ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਅਨੁਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਘਿਣਾਉਣੀ। ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਿਭਾਗ ਲਈ

ਸੇਵਾ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਹਿਲਾਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਸੀ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। 1872 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹੋਣ, ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ 'ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ' ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 25, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ।"

ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦ ਕਵੀਨ ਬਨਾਮ: ਹਰੀਬੋਲ ਚੰਦਰ ਘੋਸ (1) ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਬ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਫਿਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਐਸ. ਫਰਨਾਡੇਜ਼ ਬਨਾਮ ਦ ਸਟੇਟ (2) ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕਸਟਮ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ-

"ਸੈਕਸ਼ਨ 25, ਈਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਖ਼ਤ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਸਲ ਜਾਂ ਸ਼ਾਸਨ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਸੈਕਸ਼ਨ 25, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਟੈਸਟ। ਇਹ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ

ਸੀ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਜਾਂ ਬੰਗਾਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ) ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਜਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਸਟਮ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਰਾ 25, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। - ਫੈਂਸ।"

ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਾਨੂ ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ (1), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-

"ਇੱਕ ਅਬਕਾਰੀ ਅਫਸਰ, ਜੋ ਬੰਬੇ ਅਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਅਯੋਗ ਹੈ।"

ਇਬਰਾਹਿਮ ਬਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ (2) ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਸਿਵਿਕ ਗਾਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ

ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਵਿਦਵਾਨ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ-ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ੂਨ ਸਮਰਾਟ (1) ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- ਮਾਮਲਾ ਮਾਰਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਸੀ।

"ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਪਦਾਰਥਕ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

"ਧਾਰਾ 25 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ 'ਪੁਲਿਸ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੀ। ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।"

ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸੀ। ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ., ਡੀਲਿੰਗ

ਪੰਨਾ 582 ਕਾਲਮ 2 'ਤੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

"ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ 1872 ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫਜ਼ਲ ਅਲੀ, ਜੇ. ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਭੇਦ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਦੋਂ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ., ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ "ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ" ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਾਂ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਫੋਰਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਲਈ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜੋ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗਾਰਥ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਰਥ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।"

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਫਿਰ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਲਾਲ (1) ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲੱਭਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। .

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (1), ਜਿੱਥੇ ਫਲਸ਼ੋ, ਜੇ.

"ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਵਿੱਚ, 'ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰਡ ਰਾਸ਼ਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਇੱਕ ਆਬਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਵਾਂਗ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਤੀਜਾ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਅਧੀਨ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦਾ ਕੋਰਸ ਅਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਬਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ। ਮਦਰਾਸ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਪਰਮਾਸੀਵਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੀ ਮੇਇਲਵਾਹਨਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਵੀਂ ਅਤੇ ਈ: ਸੀ: ਰਿਚਰਡ ਬਨਾਮ ਫੋਰੈਸਟ ਰੇਂਜ ਅਫਸਰ, ਮੇਟੂ-ਪਲਯਾਮ (3) ਵਿੱਚ।

ਮੈਂ ਹੁਣ ਸੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ, 1878 (1878 ਦਾ ਐਕਟ 8) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਸਟਮ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਕਸਟਮ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ' ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ. ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦਾ ਅਧਿਆਇ XVII ਅਪਰਾਧਾਂ, ਅਪੀਲਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 169 ਅਤੇ 171 ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੋਜ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 173 ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 178 ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 171-ਏ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮਜ਼ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1955, (1955 ਦਾ ਐਕਟ 21) ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਧਾਰਾ 171-ਏ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣਦਾ। ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ

ਮੁਖਰਜੀ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 25 ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਖਤ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੇ ਫਾਲਸ਼ੋ, ਜੇ. ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਸਟਮ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਸਬੂਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਤਹਿਤ ਮੰਨਣਯੋਗ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਕਾਰਨ ਸੋਨੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਏ. ਅਤੇ P.D: ਰਿਕਵਰੀ ਮੈਮੋ ਹਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸੋਨਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਕਿ ਸੋਨਾ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਤਿੰਨੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਿਜ਼ ਰੇਲਵੇ ਇੰਜਣ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਸੋਨਾ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੋਨੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਦੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਸਟਮ ਅਫਸਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਸੀ।

ਅਗਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਐਕਸਹਿਬਿਟ ਡੀ.ਬੀ. ਜੋ ਕਿ ਮਿਤੀ 20/22 ਜੂਨ, 1957 ਹੈ। ਇਹ 1878 ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 167(81) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨੋਟਿਸ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ 23-ਏ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੋਟਿਸ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੋਨਾ ਅੱਗੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ

ਜ਼ਬਤ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 167(81) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਯਾਤ. ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਸੋਨਾ ਪੁਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਸੋਨਾ ਕਸਟਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਖੋਜ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਅਧਿਕਾਰੀ। 13 ਸਤੰਬਰ 1957 ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਏ ਘਟਨਾ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਾਗਰ ਕਸਟਮ ਐਕਟ, 1878 ਦੇ 167(81), ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1955 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(1) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸਚੇਂਜ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1947 ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਵਧੀਕ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਤੱਥ- ਸੋਨੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ, ਇਸ ਲਈ, ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਇਸ ਲਈ, ਰਿਕਵਰੀ ਸੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੋਨਾ ਛੁਪਾ ਕੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ. ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਬਤ ਕਰੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਰੇਲਵੇ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਸਨ ਇੰਜਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੋਨੇ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:— ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਵਿਕਾਸ ਸ਼ਰਮਾ

ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ